ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI, sniegti 2005. gada 27. oktobrī [1]

I — Ievads

1. Šajā tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisija iebilst pret Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību [2] (turpmāk tekstā — "Putnu aizsardzības direktīva") un Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk tekstā — "Dzīvotņu direktīva") [3] piemērošanu sakarā ar ceļa būvniecības projektu Austrijā, Forarlbergas [*Vorarlberg*] reģionā. Jautājums ir par Bodenezera [*Bodensee*] ātrgaitas autoceļu S 18 īpaši aizsargājamā teritorijā *Lauteracher Ried* pie Bregencas [*Bregenz*].

2. Komisija galvenokārt iebilst pret to, ka Austrijas Republika atsevišķas teritorijas, ko skar projekts, nav klasificējusi kā īpaši aizsargājamu teritoriju, kā paredzēts Putnu aizsardzības direktīvā, un pret to, ka, izdodot atļauju ceļa būvniecības projektam, nav pietiekami izvērtētas alternatīvas un nav noteikti pietiekami pasākumi *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanai.

II — Atbilstošās tiesību normas

3. *Natura 2000* ir definēts Dzīvotņu direktīvas 3. panta 1. punktā:

"Izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.
2 — OV L 103, 1. lpp.
3 — OV L 206, 7. lpp.

Natura 2000 tīkls iekļauj īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot Direktīvu 79/409/EEK."

4. Putnu aizsardzības direktīvas 4. pantā ir paredzēti noteikumi par to, kādas dalībvalstu teritorijas ir klasificējamas kā īpaši aizsargājamas teritorijas putnu aizsardzībai (turpmāk tekstā — "ĪAT"). Minētā panta 4. punkta pirmajā teikumā vispirms ir noteikta šo teritoriju aizsardzība:

"1. Sugām, kuras minētas I pielikumā, jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.

Šim nolūkam jāapzina:

a) sugas, kurām draud izzušana;

b) sugas, kuras ir jūtīgas pret dažām izmaiņām savās dzīvotnēs;

c) sugas, kuras savas skaitliski mazās populācijas vai ierobežotās vietējās izplatības dēļ uzskatāmas par retām sugām;

d) citas sugas, kuras īpaši jāsaudzē to dzīvotņu īpatnību dēļ.

Veicot novērtēšanu, par pamatu ņem populācijas attīstības tendences un svārstības.

Kā īpaš[i] aizsargājamās teritorijas šo sugu aizsardzībai dalībvalstis pirmām kārtām nosaka skaitliski un lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas, ņemot vērā aizsardzības prasības ģeogrāfiskajā jūras un sauszemes teritorijā, uz kuru attiecas šī direktīva.

2. Dalībvalstis veic līdzīgus pasākumus attiecībā uz tādu regulāri sastopamu migrējošo sugu [gājputnu sugu] vairošanās, spalvu mešanas un ziemošanas vietām, kā arī atpūtas vietām migrācijas maršrutā, kuras nav minētas I pielikumā, ņemot vērā to aizsardzības nepieciešamību ģeogrāfiskajā jūras un sauszemes teritorijā, uz kuru attiecas šī direktīva. Tālab dalībvalstīm īpaša

uzmanība jāvelta mitrāju un pirmām kārtām starptautiski nozīmīgu mitrāju aizsardzībai.

3. [..]

4. Attiecībā uz 1. un 2. punktā minētajām aizsargājamām teritorijām dalībvalstis attiecīgi rīkojas, lai nepieļautu dzīvotņu piesārņošanu vai kaitējuma nodarīšanu tām, kā arī novērš jebkurus traucējumus putnu dzīvei, ciktāl tie būtiski skar šā panta mērķus. [..]"

5. Ar Dzīvotņu direktīvas 7. pantu ir mainīts ĪAT aizsardzības regulējums:

"No šīs direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkta izrietošās saistības aizstāj visas saistības, kas izriet no Direktīvas 79/409/EEK 4. panta 4. punkta pirmā teikuma un kas attiecas uz teritorijām, kuras klasificētas saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu vai līdzīgā veidā atzītas saskaņā ar 4. panta 2. punktu, jaunajām saistībām stājoties spēkā ar šīs direktīvas ieviešanas datumu vai ar tādas klasifikācijas vai atzīšanas datumu, ko dalībvalsts veic saskaņā ar Direktīvu 79/409/EEK, ja pēdējais ir vēlāks datums."

6. Šis regulējums Dzīvotņu direktīvas septītajā apsvērumā ir skaidrots šādi:

"[..] visas noteiktās teritorijas, arī tās, ko tagad klasificē vai nākotnē klasificēs kā īpaši aizsargājamas dabas teritorijas saskaņā ar Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvu 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību [..], būs jāiekļauj saskaņotajā Eiropas ekoloģiskajā tīklā."

7. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkts, kas attiecināmi uz šo lietu, paredz:

"3. Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

4. Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem.

[..]"

8. Turklāt Dzīvotņu direktīvas desmitajā apsvērumā ir noteikts:

"[..] attiecīgi jāizvērtē visi plāni vai programmas, kas varētu būtiski ietekmēt tās teritorijas saglabāšanas mērķus, kura ir vai tiks noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju."

III — Fakti, pirmstiesas procedūra un lietas dalībnieku prasījumi

9. Pirmais pieteikums sakarā ar šī ceļa būvniecības projektu tika iesniegts 1992. gadā. Toreiz šajā lietā lēmums netika pieņemts, projekts tika pilnībā pārstrādāts, un 1994. gada 8. martā procedūra sākās no jauna. Šī procedūra noslēdzās ar trases nospraušanu saskaņā ar federālā ekonomikas lietu ministra 1997. gada 8. aprīļa noteikumiem.

10. 1999. gada 19. janvārī tika iesniegts pieteikums ceļa būvniecības projekta atļaujai, kas vajadzīga saskaņā ar tiesību aktiem par dabas aizsardzību. Atļauja tika dota 2001. gada 6. jūlijā. Turklāt kompetentajai iestādei bija saistoša nospraustā trase. Alternatīvas trases netika pārbaudītas. Atļaujā īstenot projektu bija paredzēta virkne nosacījumu, kā arī kompensācijas maksājumi EUR 2 625 802,63 apmērā aizvietojošu dzīvotņu izveidošanai. Saistībā ar administratīvo procedūru ("apelāciju"), kura notika pēc tam, šī atļauja būtībā tika apstiprināta ar 2003. gada 21. februāra lēmumu, kurā bija paredzētas izmaiņas pamatojumā. Kompensācijas maksājums tika samazināts līdz EUR 2 056 922,26.

11. Tikmēr Austrijas Republika 1995. gada 1. janvārī pievienojās Eiropas Savienībai. Ar 1995. gada 7. jūnija vēstuli Komisija tika informēta par *Lauteracher Ried* teritoriju kā ĪAT. Zorenas [*Soren*] un Glegenas–Keblernas [*Gleggen-Köblern*] apgabali šajā ĪAT nav iekļauti.

12. Uz šo teritoriju attiecās aizsardzība, kas bija paredzēta vairākos secīgos teritoriālos noteikumos [4], un uz atsevišķām šīs teritorijas daļām — aizsardzība, kas bija paredzēta Forarlbergas federālās zemes valdības Noteikumos par Reintāles–Valgavas [*Rheintal-Walgau*] siena pļavu biotopa kompleksu (*Streuewiesenbiotopverbund Rheintal-Walgau*) [5]. Šis biotopa komplekss gan ietver arī plašas teritorijas ārpus ĪAT, tostarp lielu daļu Glegenas–Keblernas apgabala un daļu Zorenas apgabala teritorijas. Noteikumos cita starpā bija reglamentēta arī teritorijas izmantošana un it īpaši aizliegta iekļūšana atsevišķās teritorijas daļās.

13. ĪAT ir nozīmīga Putnu aizsardzības direktīvas I pielikumā minētās griezes (*crex crex*) ligzdošanas vieta. Grieze ilgu laiku tika uzskatīta par *visā pasaulē* apdraudētu (*threatened*) un izzūdošu (*vulnerable*), t.i., pastāvēja liels tās iznīkšanas risks. Nesen, pamatojoties uz jaunākajiem pētījumiem par populācijām ārpus Eiropas Savienības, tās statuss tomēr tika novērtēts kā gandrīz apdraudēts (*near threatended*) [6]. Eiropā grieze ir atzīta par sarūkošu sugu (*depleted*) [7].

14. Standarta veidlapā, ko Austrijas iestādes Komisijai nosūtīja 1997. gada jūnijā, ir minēti arī citi gājputni: mērkaziņas (*gallinago gallinago*) — 15 pāri, ķīvītes (*vanellus vanellus*) — 20 pāri un kuitalas (*numenius arquata*) — 10 pāri. Visā pasaulē šīs sugas tiek uzskatītas par nedaudz apdraudētām (*low risk/least concern*) [8]. Taču Eiropā mērkaziņas un kuitalas uzskata par sugām, kuru [īpatņu] skaits samazinās, un ķīvītes — par apdraudētu sugu [9].

15. Visas četras minētās putnu sugas ligzdo pļavās, it īpaši siena pļavās, kas tiek aizsargātas un [kuru saglabāšana] tiek veicināta ar Reintāles–Valgavas siena pļavu biotopa kompleksu.

4 — Pirmie, šķiet, bija Noteikumi par *Lauteracher Ried* aizsardzību, *LGBl 22/1966*, redakcijā, kas publicēta *LGBl 24/1969*, tad — Noteikumi par "Lauteracher Ried" dabas parka aizsardzību, *LGBl 82/1997* un, visbeidzot, vēl vieni noteikumi ar tādu pašu nosaukumu, kuri tika publicēti *LGBl 63/2002*. Turklāt spēkā bija arī federālās zemes valdības Noteikumi par *Lauteracher Ried* pagaidu aizsardzību, *LGBl 15/1993*, kuru termiņš vairākkārt tika skaidri pagarināts.

5 — *Vorarlberger Landesgesetzblatt*, 1995. gads, 27. sējums, Nr. 61, 1995. gada 28. decembris.

6 — *IUCN Red List of Threatened Species*, http://www.redlist.org; *BirdLife Species Factsheet*, http://www.birdlife.org.

7 — *Birdlife International* (*Papazoglou* u.c.), *Birds in the European Union — a status assessment*, 2004. gads, 32. lpp., http://www.birdlife.org/action/science/species/birds_in_europe/index.html; turpat skat. arī *species factsheet*.

8 — *IUCN*, minēts šo secinājumu 6. zemsvītras piezīmē.

9 — *Birdlife*, minēts šo secinājumu 7. zemsvītras piezīmē, 32. un turpmākās lappuses, skat. arī attiecīgo *species factsheet*.

16. Turklāt, kā norādījusi Austrijas valdība, šī ĪAT Forarlbergā ir svarīga ziemošanas, atpūtas un barošanās vieta divpadsmit gājputnu sugām, no kurām daļa ir minēta arī Putnu aizsardzības direktīvas I pielikumā.

17. Komisija ar šo projektu nodarbojās, pamatojoties uz sūdzību. Vispirms tā 2001. gada 12. novembrī kompetentajām Austrijas iestādēm nosūtīja lūgumu sniegt informāciju. Pēc 2002. gada 1. februārī sniegtās atbildes izvērtēšanas Komisija secināja, ka Austrijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktu, kā arī Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, un 2002. gada 27. jūnijā saskaņā ar EKL 226. pantu aicināja [Austrijas Republiku] sniegt paskaidrojumus (brīdinājuma vēstule). Austrijas paskaidrojumus Komisija saņēma 2002. gada 29. oktobrī. Komisija nemainīja savu nostāju un 2003. gada 11. jūlijā nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā aicināja Austriju līdz 2003. gada 11. septembrim novērst norādīto pārkāpumu. Tā kā Austrijas valdības atbildes Komisiju nepārliecināja, ka tās iebildumiem vairs nav pamata, tā cēla šo prasību.

18. Ar šo prasību Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu:

1) atzīt, ka,

— neiekļaujot valsts dabas parka *Lauteracher Ried* teritorijā, kas klasificēta kā īpaši aizsargājama teritorija, Zorenas [*Soren*] un Glegenas–Keblernas [*Gleggen-Köblern*] apgabalus, kas skaitliski un lieluma ziņā pēc zinātniskiem kritērijiem ir pieskaitāmi vispiemērotākajām teritorijām saskaņā ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktu, un

— izdodama atļauju Bodenezera [*Bodensee*] ātrgaitas autoceļa S 18 būvniecības projektam, nepareizi un nepilnīgi ievērojot prasības, kas paredzētas Padomes Direktīvas par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 4. punktā,

Austrijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību 4. panta 1. un 2. punktu un ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 4. punktu kopā ar tās 7. pantu;

2) piespriest Austrijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19. Austrijas Republikas valdība lūdz Tiesu:

1) noraidīt Eiropas Komisijas 2004. gada 11. maija prasību par to, ka Austrijas Republika, neiekļaujot valsts dabas parka *Lauteracher Ried* teritorijā, kas klasificēta kā ĪAT, Zorenas [*Soren*] un Glegenas–Keblernas [*Gleggen-Köblern*] apgabalus, kas skaitliski un lieluma ziņā pēc zinātniskiem kritērijiem ir pieskaitāmi vispiemērotākajām teritorijām saskaņā ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktu, un izdodot atļauju Bodenezera [*Bodensee*] ātrgaitas autoceļa S 18 būvniecības projektam, nepareizi un nepilnīgi ievērojot prasības, kas paredzētas Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā, nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktu un Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu kopā ar 7. pantu;

2) noraidīt Eiropas Komisijas prasījumu par tiesāšanās izdevumu atlīdzību.

IV — Vērtējums

20. Komisija apgalvo, ka Austrija ir izdarījusi divus dažādus Kopienu tiesību pārkāpumus. Pirmkārt, Austrija atsevišķus apgabalus nav iekļāvusi ĪAT *Lauteracher Ried* un, otrkārt, izdodot atļauju ceļa būvniecības projektam, Austrija ir pārkāpusi noteikumus attiecībā uz ĪAT aizsardzību.

A — *Par apgabalu klasifikāciju*

21. Saskaņā ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. punkta trešo daļu I pielikumā minēto sugu aizsardzībai dalībvalstis nosaka skaitliski un lieluma ziņā piemērotās teritorijas kā īpaši aizsargājamas teritorijas (ĪAT). Turklāt jāņem vērā šo sugu aizsardzības prasības ģeogrāfiskajā jūras un sauszemes teritorijā, kurā šo direktīvu piemēro. Saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 2. punktu dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus attiecībā uz tādu regulāri sastopamu gājputnu sugu vairošanās, spalvu mešanas un ziemošanas vietām, kā arī atpūtas vietām migrācijas maršrutā, kuras nav minētas I pielikumā. Tālab dalībvalstīm īpaša uzmanība jāvelta mitrzemju, it īpaši starptautiski nozīmīgu mitrzemju aizsardzībai.

22. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai dalībvalstīm īpaši aizsargājamo teritoriju izvēlē ir zināma rīcības brīvība, taču šo teritoriju klasifikācija un robežu nospraušana ir veicama tikai saskaņā ar Direktīvā noteiktajiem ornitoloģiskajiem kritērijiem [10].

23. Lietas dalībniekiem ir strīds par to, vai Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabali atbilstoši piemērojamajiem ornitoloģiskajiem kritērijiem atbilst putnu aizsardzībai vispiemērotākajām teritorijām.

24. No dokumentiem izriet, ka ĪAT *Lauteracher Ried* ir rombveida slēgta teritorija 580 hektāru platībā. Lielākais attālums pa diagonāli ir austrumu–rietumu un ziemeļu–dienvidu virzienos, un tas ir aptuveni 3 kilometri. Gar dienvidaustrumu robežu ir ceļš — federālās zemes autoceļš L 41.

25. Gar dienvidaustrumu robežu, ko federālās zemes autoceļš L 41 daļēji nodala no ĪAT, atrodas Zorenas apgabals, kura platība ir aptuveni 64 hektāri. Runa šajā lietā ir par zemes joslu, kas stiepjas no ziemeļaustrumiem uz dienvidrietumiemaptuveni 2,6 kilometru garumā un maksimāli ap 500 metru platumā. Tās austrumu robežu veido autoceļš. Attiecīgais ceļa būvniecības projekts daļēji skartu šīs teritorijas dienvidu daļu.

26. Glegenas–Keblernas apgabals 352 hektāru platībā atrodas uz dienvidrietumiem no ĪAT. Runa ir par zemes joslu ziemeļu–dienvidu virzienā līdz 400 metru platumā un vairāk nekā 2 kilometru garumā. Tās ziemeļu galu no ĪAT atdala federālās zemes autoceļu L 41 un L 42 krustojums un Dornbirnerahas [*Dornbirnerach*] ūdenstece. Ceļa būvniecības projekts šajā rajonā ir jāīsteno uz esošā ceļa.

27. Abos minētajos apgabalos ir gan dabīgas siena pļavas, gan lauksaimnieciski intensīvi izmantojama zeme. Šīs teritorijas tiek izmantotas kā tuvējā atpūtas zona apkārtējiem ciematiem. ĪAT vidienē atrodas mitrzeme, bet Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalos nekā līdzīga nav.

28. Salīdzinājums ar esošajām aizsargājamām teritorijām saskaņā ar valsts tiesībām liecina, ka ĪAT un Zorenas apgabalā Reintāles–Valgavas siena pļavu biotopa kompleksa (*Streuewiesenbiotopverbund Rheintal-Walgau*) aizsardzība attiecas tikai uz dažiem rajoniem. Turpretī Glegenas–Keblernas ap-

10 — 1993. gada 2. augusta spriedums lietā C-355/90 Komisija/Spānija [*Santoña-Sümpfe*] (*Recueil*, I-4221. lpp., 26. punkts), 1996. gada 11. jūlija spriedums lietā C-44/95 *Royal Society for the Protection of Birds* [*Lappel Bank*] (*Recueil*, I-3805. lpp., 26. punkts) un 1998. gada 19. maija spriedums lietā C-3/96 Komisija/Nīderlande [*IBA-Liste 1989*] (*Recueil*, I-3031. lpp., 60. un turpmākie punkti).

gabals nākotnē varētu kļūt par biotopa kompleksu [11].

29. Komisija galvenokārt balstās uz monitoringa rezultātiem un zinātniskajiem pētījumiem, no kuriem izriet, ka Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabali ar klasificēto ĪAT *Lauteracher Ried* veido dabīgu, viengabalainu teritoriju.

30. No argumentētā atzinuma var secināt, ka no 2000. līdz 2002. gadam ĪAT ir novēroti 4–5, 4 un 3 dziedoši griežu sugas tēviņi. Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalos šie skaitļi ir tikai nedaudz mazāki: 4 (1 + 3), 2 (1 + 1) un 3 (0 + 3).

31. Tāpat Komisija norāda, ka tādi gājputni kā mērkaziņas, ķīvītes un kuitalas 2001. gadā pat lielākā skaitā ligzdoja ārpus ĪAT abos neiekļautajos apgabalos. ĪAT ligzdojošo pāru skaits bija šāds: 3–5 mērkaziņu pāri, 11–12 ķīvīšu pāri un 3 kuitalu pāri, Zorenas apgabalā — 3 mērkaziņu pāri un 6 ķīvīšu pāri, Glegenas–Keblernas apgabalā — 3–4 mērkaziņu pāri, 9 ķīvīšu pāri un 8 kuitalu pāri. Turklāt Zorenā, iespējams, bija arī 1 kuitalu pāris.

32. Attiecībā uz šiem datiem Austrijas valdība vispirms pareizi norādīja, ka katra Putnu aizsardzības direktīvas I pielikumā minēto putnu sugas vai gājputnu sugas parādīšanās neuzliek pienākumu klasificēt šo vietu kā ĪAT. Tomēr šie dati, ko Austrijas valdība nav apstrīdējusi, liecina, ka Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabali griezēm, mērkaziņām, ķīvītēm un kuitalām ir vismaz tikpat svarīgi un zināmā mērā pat svarīgāki nekā minētajā ĪAT esošie apgabali. Standarta veidlapā par ĪAT minētie skaitļi attiecībā uz kuitalām, ķīvītēm un mērkaziņām sanāk tikai tad, ja ņem vērā arī apgabalus, kas atrodas ārpus ĪAT. Tātad jāpieņem, ka šie ĪAT tieši blakus esošie apgabali no ornitoloģijas viedokļa kopā ar ĪAT veido viengabalainu teritoriju.

33. Turklāt Austrijas valdība secina, ka šie apgabali dažādu iemeslu dēļ, it īpaši lauksaimniecisku iemeslu un atpūtas aktivitāšu dēļ, nav vispiemērotākie iepriekš minēto putnu sugu aizsardzībai. Taču minētie dati liecina, ka šiem iemesliem ir tikai otršķirīga nozīme. Šajos apgabalos mazākā platībā ligzdo putnu pāru skaits, kas ir vienāds ar ĪAT ligzdojošo putnu pāru skaitu. Tātad pēc

11 — Forarlbergas federālās zemes karšu serveris, http://vogis.cnv.at/dva04/init.aspx?ks=allgemein&karte= naturschutz.

ligzdojošo pāru blīvuma šie apgabali ir pat piemērotāki nekā ĪAT.

34. No Komisijai iesniegtajiem pētījumiem izriet, ka ne jau minētie iemesli, bet gan citi faktori ir ievērojami svarīgāki — galvenokārt attiecīgo pļavu pļaušanas laiks un lapsu vai āpšu radītais apdraudējums. Acīmredzot (līdz šim) arī atdalošajiem ceļiem starp apgabaliem nebija īpašas nozīmes, iespējams, tāpēc, ka putniem tas nav būtisks šķērslis. Šo iemeslu dēļ minētos apgabalus nevar nodalīt no ĪAT kā "mazāk piemērotus".

35. Arī salīdzinājums ar Bangsas–Mačelsas [*Bangs-Matschels*] ĪAT, kur griezes ir sastopamas biežāk nekā Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalos, nav pamats, lai šos rajonus ar zinātnisku pamatojumu neiekļautu ĪAT. Bangsas–Mačelsas ĪAT šķietami labākā kvalitāte varētu tikai radīt jautājumu, vai ĪAT *Lauteracher Ried*, iekļaujot Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalus, kopā ar tiem būtu vispiemērotākā teritorija griezes aizsardzībai. Taču Austrijas valdība šādu jautājumu neizvirza. Starp citu, nav pārsteidzoši, ka starp vislabāk piemērotajām teritorijām putnu aizsardzībai dažas teritorijas ir piemērotākas nekā citas.

36. Taču Austrija uzskata, ka klasifikācija par ĪAT ir vērsta uz konkrētu brīdi un šis pienākums neietver, ka reiz veikta klasifikācija būtu pastāvīgi jāatjaunina. Attiecībā uz ĪAT samazināšanu tas nepārprotami izriet no judikatūras [12]. Tāpat Putnu aizsardzības direktīvā atšķirībā no Dzīvotņu direktīvas nav nekādu noteikumu par aizsargājamo teritoriju vēlākām izmaiņām. Noteikumi par teritoriju izmantošanu pēc klasifikācijas attiecas uz teritoriju aizsardzību, bet ne uz to paplašināšanu.

37. Jāpiekrīt Austrijas valdībai, ka pienākums klasificēt vispiemērotākās teritorijas kā ĪAT ir noteikts konkrētā brīdī. Tā kā nebija nekādas vienošanās par pārejas periodu, saskaņā ar Pievienošanās akta 168. pantu Austrijas pienākums bija līdz pievienošanās dienai, kas bija 1995. gada

12 — 1991. gada 28. februāra spriedums lietā C-57/89 Komisija/Vācija [*Leybucht*] (*Recueil*, I-883. lpp., 20. punkts).

1. janvārī, pilnībā transponēt gan Dzīvotņu direktīvu, gan Putnu aizsardzības direktīvu [13].

38. Tomēr šis pienākums neaprobežojas ar konkrēto brīdi. Dzīvotņu direktīvas septītajā apsvērumā ir noteikts, ka *Natura 2000* tīklā ir iekļaujamas ne tikai attiecīgajā brīdī klasificētās ĪAT, bet arī vēlāk — "nākotnē" klasificējamās ĪAT. Tātad likumdevējs, pieņemot Dzīvotņu direktīvu, pamatojās uz to, ka pienākums klasificēt ĪAT neaprobežojas ar transponēšanas brīdi.

39. Starp citu, par šādu ierobežojumu [laikā] Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta tekstā nekas nav teikts. Turklāt ar efektīvas putnu aizsardzības mērķi nebūtu savienojams, ka uz aizsargājamo sugu aizsardzībai izcili piemērotām teritorijām aizsardzība netiktu attiecināta vienīgi tāpēc, ka tās par šādām teritorijām kļuvušas tikai pēc Putnu aizsardzības direktīvas transponēšanas.

40. Neatkarīgi no tā, vai klasifikācijas pienākums [laika ziņā] aprobežojas ar 1995. gada 1. janvāri, no pieejamās informācijas jāsecina, ka *Lauteracher Ried* kopā ar Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabaliem jau 1995. gadā veidoja no ornitoloģijas viedokļa vienotu vienadabīgu apgabalu, kurā jebkura daļa bija piemērota klasificēšanai kā ĪAT. Šī apgabala vēstures izklāsts, kurš ietverts Komisijas iesniegtajos atzinumos, liecina par to, ka putnu populācija senāk bija pat ievērojami lielāka nekā šobrīd [14].

41. Pret šīm jaunākajām atziņām Austrijas valdība nevar iebilst, ka iekļaušana ĪAT jāizvērtē tikai, pamatojoties uz vislabāko informāciju, kāda ir bijusi pieejama pienākuma izpildes brīdī. Klasifikācijas pienākums neaprobežojas ar konkrētā brīdī esošajām zināšanām.

42. Tātad dalībvalstīm klasifikācijas pienākuma izpildes brīdī bija jāizmanto vislabākās pieejamās zinātniskās atziņas [15]. Klasifikācijas pienākums nozīmē, ka dalībvalstis klasifikācijas sagatavošanas posmā pieliek visas vajadzīgās pūles, lai identificētu vispiemērotākās teritorijas. Šajā sakarā vislabāko pieejamo atziņu izmantošana ir nepieciešamais minimums. Ja, arī izmantojot labākās pieejamās

13 — Attiecībā uz Spāniju skat. spriedumu lietā *Santoña-Sümpfe* (minēts šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē, 11. punkts).

14 — *Frühauf, Der Wachtelkönig Crex crex in Österreich: Langfristige Trends, aktuelle Situation und Perspektiven, Vogelwelt* 118: 195 (1997), prasības pieteikuma 13.b pielikums, 201. lpp., attiecībā uz Reinas ielejas ziemeļu daļu, *Grabherr, Bodensee Schnellstraße S 18 — Ökologische Auswirkungen unter besonderer Berücksichtigung der Vogelwelt*, prasības pieteikuma 13.d pielikums, 5. lpp., attiecībā uz griezēm.

15 — Skat. 1991. gada 17. janvāra spriedumu lietā C-157/89 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-57. lpp., 15. punkts) par medību sezonām un 1998. gada 19. maija spriedumu lietā C-3/96 Komisija/Nīderlande (minēts šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē, 69. un turpmākie punkti).

atziņas, vispiemērotākās teritorijas netiek identificētas pilnībā, dalībvalstis klasifikācijā radušos trūkumus nevar pamatot ar zināšanu trūkumu. Gluži otrādi, to uzdevums ir veikt turpmākus pētījumus, lai šos trūkumus novērstu.

43. Tātad Komisija šajā prasījuma daļā pamatoti balstās uz jaunākajiem atzinumiem.

44. No iepriekš minētā ir jāsecina, ka Austrija ir pārkāpusi Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktu, jo Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalus tā nav iekļāvusi ĪAT.

B — *Teritorijas aizsardzība*

45. Attiecībā uz otro pamatu Komisija norāda, ka, izdodot atļauju Bodenezera ātrgaitas autoceļa S 18 būvniecības projektam, Austrijas Republika ir nepareizi un nepilnīgi ievērojusi prasības, kas paredzētas Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā attiecībā uz vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, īstenojot projektu gadījumā, kad pastāv negatīvs atzinums.

1) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta piemērojamību projektam

46. Vispirms jāpārbauda, vai attiecīgais lēmums ir jāaplūko, ņemot vērā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu, vai, kā Austrijas valdība ir norādījusi atbildē uz Komisijas brīdinājuma vēstuli — ņemot vērā Dzīvotņu direktīvas 4. panta 4. punkta pirmo teikumu.

47. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 7. pantu pienākumi, kas uzlikti ar 6. panta 2., 3. un 4. punktu, sākot ar direktīvas piemērošanas dienu, t.i., Austrijai — no 1995. gada 1. janvāra, vai no dienas, kad dalībvalsts saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu attiecīgo teritoriju ir noteikusi vai atzinusi par ĪAT, aizstāj pienākumus, kas izriet no Dzīvotņu direktīvas 4. panta 4. punkta pirmā teikuma. Tiesa spriedumā lietā *Basses Corbières* ir konstatējusi, ka uz teritorijām, kuras nav klasificētas kā ĪAT, lai gan tas būtu nepieciešams, turpmāk attiecas Putnu aizsardzības direktī-

vas 4. panta 4. punkta pirmais teikums, nevis Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2.–4. punkts [16].

48. Tātad attiecībā uz Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabaliem, kas līdz šim nav ne pieteikti kā ĪAT, ne klasificēti kā ĪAT, turpmāk ir piemērojams Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punkta pirmais teikums, nevis Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkts. Taču prasību tas neietekmē, jo Komisija pamatojumā ir balstījusies tikai uz kaitējuma nodarīšanu minētajai teritorijai.

49. Par šīm teritorijām kā ĪAT Komisijai tika paziņots 1995. gadā. Cik zināms, kopš tā laika uz šīm teritorijām visu laiku attiecās aizsardzības režīms [17].

50. Līdz ar to ir izpildīti nosacījumi teritorijas klasifikācijai. ĪAT tika klasificēta ar formālu aktu, proti, ar deklarāciju Komisijai un noteikumiem par teritorijas aizsardzību [18]. Turklāt nav šaubu par to, ka ir noteikti nepieciešamie specifiskie teritorijas aizsardzības pasākumi [19].

51. Tomēr Austrijas valdībai sākotnēji bija šaubas par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkta piemērojamību, jo Forarlbergas federālā zeme Putnu aizsardzības direktīvu un Dzīvotņu direktīvu attiecībā uz šīs teritorijas aizsardzību transponēja tikai ar 2003. gadā izdotiem noteikumiem [20]. Līdz tam Forarlbergas Dabas aizsardzības likuma 26. panta 4. punktā gan bija paredzēta klasifikācija par ĪAT, taču tikai ar šiem noteikumiem uz Forarlbergu tika attiecināts ĪAT aizsardzības režīms, kurš kļuva par Austrijas valsts tiesību sastāvdaļu.

52. Abu direktīvu transponēšana ar tiesību aktiem Dzīvotņu direktīvas 7. pantā nav paredzēta kā nosacījums 6. panta 2., 3. un 4. punkta piemērošanai. Katrā ziņā klasifikācijas aizsardzības iedarbība ir ievērojami ierobežota, ja vienlaicīgi netiek piemērots Dzīvotņu direktīvas aizsardzības režīms. Valsts iestādēm šis aizsardzības režīms ir saistošs, taču, ja valsts tiesībās tas nav ieviests, tad privātpersonām nevar prasīt to ievērot. Tāpēc Austrijas valdība pamatoti atgādina, ka uz ĪAT līdz 2003. gadam aizsardzība faktiski nebija attiecināma pilnā apjomā.

16 — 2000. gada 7. decembra spriedums lietā C-374/98 Komisija/Francija (*Recueil*, I-10799. lpp., 47. un 57. punkts).

17 — Skat. šo secinājumu 12. punktu.

18 — Skat. spriedumu lietā *Basses Corbières* (minēts šo secinājumu 16. zemsvītras piezīmē, 53. punkts).

19 — Skat. spriedumu lietā *Santoña-Sümpfe* (minēts šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē, 31. un turpmākie punkti).

20 — Federālās valdības Noteikumi par grozījumiem dabas aizsardzības noteikumos, *LGBl* 36/2003.

53. Tomēr šī nepietiekamā aizsardzības iedarbība saistībā ar klasifikāciju par ĪAT neliedz noteikt stingrāku aizsardzības režīmu saskaņā ar Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punkta pirmo teikumu. Tiesa jau ir konstatējusi, ka teritorijas klasifikācijas nepietiekama aizsardzība var radīt Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta [21] pārkāpumu. Taču tas ir nosacījums pārejai no Putnu aizsardzības direktīvā paredzētā aizsardzības režīma uz Dzīvotņu direktīvā paredzēto aizsardzības režīmu.

54. Tātad ātrgaitas autoceļa būvniecības projekts ir jāaplūko saistībā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu.

2) Par piemērojamību laikā

55. Fakts, ka trases nospraušana šim ceļa būvniecības projektam tika sākta jau 1994. gadā, t.i., laikā, kad Austrijai vēl nebija saistoša nedz Putnu aizsardzības direktīva, nedz Dzīvotņu direktīva, varētu liegt piemērot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu.

56. Izejas punkts piemērošanai attiecībā uz šo lietu ir Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrais teikums, saskaņā ar kuru, ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi [uz attiecīgo teritoriju], kompetentās valsts iestādes piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tās ir pārliecinājušās, ka netiks izjaukta teritorijas viengabalainība. Tas nozīmē, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkts ir piemērojams tad, ja plānam vai projektam direktīvas transponēšanas brīdī atļauja vēl nav izdota.

57. Tiesa ir atteikusies piemērot Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvu 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu [22] attiecībā uz projektiem, kuru atļaujas izdošanas procedūra sākta pirms 1988. gada 3. jūlija, tātad pirms šīs direktīvas transportēšanas termiņa (tā sauktie "*Pipeline*" projekti) [23]. Šo judikatūru Tiesa varētu pārņemt attiecībā uz Dzīvotņu direktīvu. Līdzīgi kā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktā arī Direktīvas par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka atsevišķi projekti pirms atļaujas izdošanas ir jāpārbauda attiecībā uz to ietekmi uz vidi.

21 — 2002. gada 13. jūnija spriedums lietā C-117/00 Komisija/Īrija [*Owenduff-Nephin Beg Complex*] (*Recueil*, I-5335. lpp., 25. punkts) un 2003. gada 27. februāra spriedums lietā C-415/01 Komisija/Beļģija [ĪAT robežu kartes] (*Recueil*, I-2081. lpp., 16. punkts).

22 — OV L 175, 40. lpp.

23 — 1998. gada 18. jūnija spriedums lietā C-81/96 *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland* (*Recueil*, I-3923. lpp., 24. punkts). *Pipeline* projektu jēdzienu Tiesa ir lietojusi 2004. gada 7. janvāra spriedumā lietā C-201/02 *Delena Wells* (*Recueil*, I-723. lpp., 40., 43. un 48. punkts).

58. Kā pamatojumu Direktīvas par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu piemērošanas ierobežojumam laikā Tiesa ir norādījusi, ka "direktīva galvenokārt attiecas uz liela mēroga projektiem, kuru īstenošanai ļoti bieži ir vajadzīgs ilgs laiks. Nebūtu vēlams, ka procedūras, kas jau valsts mērogā ir sarežģītas un kas ir oficiāli sāktas pirms dienas, kad beidzies minētās direktīvas transponēšanas termiņš, vēl tiktu apgrūtinātas un ieilgtu direktīvā paredzētu specifisku prasību dēļ un ka tās ietekmētu jau radušās situācijas" [24]. Ģenerāladvokāts Gulmans [*Gulmann*] pauda uzskatu, ka, piemērojot Direktīvu par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu projektiem, kuriem atļaujas izdošanas procedūra jau ir sākta pirms transponēšanas termiņa beigām, tiek pārkāpti tiesiskās drošības, tiesiskās paļāvības un samērīguma principi, kas tādējādi nepieļauj šādu interpretāciju [25]. Likumdevējs ir izvēlējies līdzīgu risinājumu, Direktīvā par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu 1997. gadā izdarītajos grozījumos paredzot pārejas noteikumus [26].

59. Pirmajā brīdī līdzīgus apsvērumus varētu attiecināt arī uz Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu. Arī šo normu piemērošana var skart liela mēroga projektus, kuru īstenošanai bieži ir vajadzīgs ilgs laiks un kuru atļaujas izdošanas procedūra jau valsts mērogā ir sarežģīta. Direktīvas prasību dēļ šādu projektu īstenošana varētu tikt apgrūtināta un kavēta. To skaidri parāda šī lieta. Ja ir jāpārbauda alternatīvas un, iespējams, pat jānosprauž jauna trase, ir nepieciešama pilnīgi jauna atļaujas izdošanas procedūra.

60. Taču, šādi interpretējot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu, netiktu atzītas būtiskās atšķirības starp Dzīvotņu direktīvu un Direktīvu par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu.

61. Direktīva par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu ietver procesuālus noteikumus, kam jāsekmē labvēlīgāka attieksme pret apkārtējo vidi. Tajā nav paredzēti saistoši vides standarti, tādējādi Direktīva par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu kompetentajām iestādēm neuzliek pienākumu no ietekmes uz vidi novērtējuma atzinuma izdarīt konkrētus secinājumus. Novērtējuma iedarbība vispirms ir saistīta ar to, ka iestādēm, projekta īstenotājiem un sabiedrībai jau iepriekš ir jābūt informētiem par vides jautājumiem un rezultātā projekts ir jāizstrādā, tos (arī) ņemot vērā. Tātad nebūtu lietderīgi Direktīvā par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu paredzētās procesuālās prasības "piesaistīt" jau noritošai atļaujas izdošanas procedūrai. Parasti būtiskie projekta elemen-

24 — Spriedums lietā *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland* (minēts šo secinājumu 23. zemsvītras piezīmē, 24. punkts).

25 — Ģenerāladvokāta Gulmana 1994. gada 3. maija secinājumi lietā C-396/92 *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (*Recueil*, I-3717. lpp., 34. un 37. punkts). Tiesa šos jautājumus apzināti atstāja atklātus 1994. gada 9. augusta spriedumā minētajā lietā (19. punkts) un 1995. gada 11. augusta spriedumā lietā C-431/92 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2189. lpp., 28. punkts).

26 — Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvas 97/11/EK, ar kuru groza Direktīvu 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 73, 5. lpp.), 3. panta 2. punktā ir noteikts: "Ja attīstības saskaņošanas pieprasījums [atļaujas pieteikums] ir iesniegts kompetentai iestādei pirms 1. punktā noteiktā termiņa beigām, turpina piemērot Direktīvas 85/337/EEK noteikumus, kas pastāvēja pirms šo grozījumu izdarīšanas [turpina piemērot Direktīvu 85/337/EEK redakcijā, kas bija spēkā pirms šo grozījumu izdarīšanas]."

ti šajā brīdī nav maināmi, tādējādi papildu atziņas diez vai vēl var ietekmēt procedūras iznākumu. Šīs mazās "pievienotās vērtības" dēļ nebūtu samērīgi Direktīvu par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu papildus piemērot procedūrām, kuras ir sāktas pirms transponēšanas termiņa beigām.

62. Turpretī Dzīvotņu direktīvā ir *saturiski* noteikumi atļaujas izdošanai attiecībā uz projektu; 6. panta 3. un 4. punktā ir paredzēts ietekmes uz vidi novērtējums, pēc kura, iespējams, notiek alternatīvu pārbaude un izvērtēšana. Parasti šī procedūra novērš, ka aizsargājamai teritorijai tiek nodarīts kaitējums. Saskaņā ar 4. punktu šāds kaitējums ir pieļaujams tikai izņēmuma gadījumā, svarīgu iemeslu dēļ, kas skar sabiedrības intereses — to skaitā sociālās un ekonomiskās intereses —, ja nav alternatīva risinājuma. Šādos gadījumos ir jāveic visi kompensācijas pasākumi, lai pārliecinātos, ka tiek nodrošināta *Natura 2000* tīkla kopējā vienotība. Tāpēc aizsardzības normām ir praktiska nozīme, piemērojot tās arī jau sāktām procedūrām.

63. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta piemērošana *Pipeline* projektiem nav pretrunā arī ar samērīguma, tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības principiem. Kamēr atļauja ir apturēta, nav pietiekama pamata tiesiskajai paļāvībai. Tāpat nav pārkāpta tiesiskā drošība. Attiecībā uz samērīgumu nepastāv būtiska atšķirība starp procedūrām, kas transponēšanas termiņa beigās jau noris, un tikai vēlāk sāktām procedūrām.

64. Tādējādi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkts arī laika ziņā ir piemērojams minētajam ceļa būvniecības projektam.

3) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta piemērošanu

65. Abi lietas dalībnieki vienprātīgi pamatojas uz to, ka federālās zemes autoceļa S 18 projektam — lai gan tas atrodas ārpus klasificētās ĪAT *Lauteracher Ried* — var būt būtiska ietekme uz ĪAT un tāpēc tam principā tika veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu [27].

27 — Par procedūras gaitu skat. 2005. gada 14. aprīļa spriedumu lietā C-441/03 Komisija/Nīderlande [Dzīvotņu direktīvas transponēšana] (Krājums, I-3043. lpp., 23.–26. punkts).

66. No 2003. gada 21. februāra ekspertīzes atzinuma [28] izklāsta Forarlbergas federālās zemes valdības administratīvā dienesta lēmumā izriet, ka negatīva ietekme galvenokārt varētu būt sakarā ar ceļa radīto troksni, paredzētajiem skaņas slāpēšanas pasākumiem un ĪAT atdalīšanu no siena pļavas uz dienvidiem no ceļa, kas īpaši varētu traucēt griezes un citus zālē ligzdojošus putnus.

67. Pamatojoties uz šo atzinumu, gan Komisija, gan Austrijas valdība [29] atzīst, ka projekta atļauja ir jāizdod saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu. Turklāt nav apstrīdēts, ka principā ir iespējams aizbildināties ar sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm. Taču Komisija norāda, ka Austrijas valdība nav pietiekami pārbaudījusi alternatīvu esamību un nav veikusi pietiekamus pasākumus *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanai.

a) Par alternatīvu pārbaudi

68. Šo iebildumu Komisija pamato ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta pirmo teikumu, saskaņā ar kuru, neņemot vērā negatīvu ietekmes uz vidi novērtējumu saistībā ar attiecīgo teritoriju, projektu drīkst īstenot tikai gadījumā, ja nav alternatīva risinājuma. Tā kā Austrijas valdība atsaucas uz izņēmuma noteikumu, tās pienākums ir pierādīt, ka bija izpildītas 6. panta 4. punkta pirmajā teikumā izvirzītās prasības [30].

69. Austrijas valdība atzīst, ka trase jau bija saistoši nosprausta un līdz ar to alternatīvu pārbaude bija izslēgta, kad 2000. un 2002. gadā saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu tika veikts ietekmes uz vidi novērtējums un kompetentās iestādes šajā lietā pieņēma lēmumu. Katrā ziņā, jau novērtējot vispārīgo *ietekmi uz vidi* saskaņā ar Direktīvas par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, 1994. gadā visas vērā ņemamās alternatīvas tika izvērtētas un pamatoti izslēgtas.

70. Taču Austrijas valdība neatzīst, ka saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta pirmo teikumu projektam varētu izdot atļauju tikai alternatīvu *neesamības* gadī-

28 — Iebildumu raksta 2. pielikums, 111. un turpmākās lpp.

29 — It īpaši skat. iebildumu raksta 105. punktu.

30 — Šajā sakarā skat. 1979. gada 8. novembra spriedumu lietā 251/78 *Denkavit* (*Recueil*, 3369. lpp., 24. punkts) un 1990. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-128/89 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-3239. lpp., 23. punkts) par preču apriti, 1997. gada 23. oktobra spriedumu lietā C-157/94 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-5699. lpp., 51. punkts) par EKL 88. panta 2. punktu, kā arī 1996. gada 28. marta spriedumu lietā C-318/94 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-1949. lpp., 13. punkts) un 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-3609. lpp., 58. punkts) par publiskajiem iepirkumiem.

jumā, kamēr alternatīvu izvērtēšanai saskaņā ar Direktīvu par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu nav noteikti nekādi ierobežojumi alternatīvu izvēlē, bet gan tikai ir prasīts izdarītās izvēles un tās pamatojuma *atspoguļojums*.

71. Saskaņā ar Direktīvas par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu 5. panta 1. punktu un III pielikuma 2. punktu projekta īstenotājam vajadzības gadījumā un piemērotā formā ir jāsniedz īss svarīgāko alternatīvu apraksts, kuras viņš pārbaudījis, un jānorāda izvēles galvenais iemesls saistībā ar ietekmi uz vidi. Taču viņam nav pienākuma izvērtēt ietekmi uz vidi salīdzinājumā ar citām interesēm.

72. Turpretī Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkts pieļauj atļaujas izdošanu projektam tikai tad, ja *nav* alternatīvu. Būtībā jāpiekrīt Austrijas valdībai, ka ne katra teorētiski iespējama alternatīva var būt šķērslis projekta atļaujai. Katrā ziņā alternatīvu pārbaude nedrīkst aprobežoties — kā Direktīvā par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu — ar "to galveno alternatīvu aprakst[u], kuras izpētījis attīstītājs [projekta īstenotājs]" (Direktīvas par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu III pielikuma 2. punkts). Tādējādi netiktu nodrošināta Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā prasītā alternatīvu neesamība. Tādējādi iestādei, kas izdod atļauju, ir jāpārliecinās, ka ir pārbaudītas vismaz tās alternatīvas, kas nav acīm redzami — bez pamatotām šaubām — nepiemērotas [31]. Alternatīvas izvēlē izšķirošais ir tas, vai sevišķi svarīgas sabiedrības intereses prasa izmantot *šo* alternatīvu, vai arī to ievērošanai pietiktu ar *citu* alternatīvu [32].

73. Tomēr no Austrijas valdības iesniegtajiem dokumentiem izriet, ka procedūras gaitā vispār netika pārbaudīta [neviena] alternatīva, kas varētu radīt mazāku kaitējumu [33].

74. Turklāt ir apšaubāmi, vai ir pietiekami izvērtēta ietekme uz ĪAT, kurai tobrīd vēl nebija šāda statusa. Austrijas valdības iesniegtajā 1994. gada pētījumā par projekta ietekmi uz vidi [34] un 1994. gada 7. jūlija paziņojumā par ietekmi uz vidi [35], kas trases nospraušanai bija izšķiroši, ir norādīti tikai būtiski traucējošie faktori, taču nav dots to novērtējums. Bez redzama pamatojuma ie-

31 — Ja ir jāveic alternatīvu pārbaude gan saskaņā ar Direktīvu par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, gan Dzīvotņu direktīvu, tad Dzīvotņu direktīvai, kurā ir izvirzītas stingrākas prasības, būtu jāatspoguļojas Direktīvā par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, un tādējādi Dzīvotņu direktīvā paredzētajai alternatīvu pārbaudei ir jābūt ietvertai ietekmes uz vidi novērtējumā.

32 — Skat. manus 2005. gada 9. jūnija secinājumus lietā C-6/04 Komisija/Apvienotā Karaliste [Dzīvotņu direktīvas transponēšana] (Krājums, I-9017. lpp., 46. punkts).

33 — Sadaļas "Novērtējums" ievaddaļa valsts eksperta 1992. gada 29. aprīļa atzinumā par dabas un ainavu aizsardzību, ziņojuma C pielikuma 1. papildinājums iebildumu raksta 3. pielikumā.

34 — Iebildumu raksta 3. pielikums, it īpaši skat. ziņojuma 33. un turpmākās lpp. un tā C pielikuma 1. papildinājumu.

35 — Iebildumu raksta 8. pielikums.

tekmes uz teritoriju novērtējums atšķiras gan no lietas materiāliem pievienotā eksperta 1992. gada atzinuma par dabas aizsardzību [36], gan no vēlākajiem — 2000. gada maija un 2002. gada 14. februāra atzinumiem, ko Komisija uzskatīja par pietiekamiem.

75. Tādējādi Austrijas valdība nav varējusi pierādīt, ka tās alternatīvu pārbaude, kas veikta 1994. gadā, atbilda Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā izvirzītajām prasībām.

76. Turklāt Austrijas valdība apgalvo, ka saistībā ar atļaujas izdošanu nospraustajai trasei ir bijis vajadzīgs atkārtots novērtējums. Tajā ir konstatēts, ka ar projektu var īstenot norādītās sabiedrības intereses un ka šīs intereses ir nozīmīgākas par paredzamo kaitējumu ĪAT. Taču no šī izvērtējuma nevar secināt, ka ceļa būvniecības projektam nebūtu alternatīvu. Toties no Austrijas *Verwaltungsgerichtshof* (Administratīvā tiesa) sprieduma lietā *Halbanschluss Wolfurt-Lauterach* [Volfurtas–Lauterahas ceļa savienojums], kuru Austrijas valdība citējusi, pamatojot minēto novērtējumu, izriet, "ka šī projekta alternatīvas, kuru dēļ varētu mainīt trasi, nav [..] pieņemamas" [37].

36 — Minēts 33. zemsvītras piezīmē.

37 — 1999. gada 24. septembra spriedums lietā 98/10/0347.

77. Tādējādi Austrija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, jo tās kompetentās iestādes no jauna ir izdevušas atļauju Bodenezera ātrgaitas ceļa S 18 būvniecības projektam, nepārliecinoties, vai tam nav alternatīvu.

b) Par pasākumiem *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanai

78. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā paredzētā otrā prasība, kuras pārkāpumā Komisija vaino Austriju, attiecas uz vajadzīgajiem kompensācijas pasākumiem, lai nodrošinātu *Natura 2000* kopējās vienotības aizsardzību. Apelācijas tiesvedībā grozītajā atļaujā, pirmkārt, saistībā ar ceļa būvniecības projektu ir paredzēti atsevišķi pasākumi un, otrkārt, ir noteikts kompensācijas maksājums aptuveni divu miljonu euro apmērā.

79. Komisija vispirms iebilst, ka pretēji Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta otrajam teikumam tā nav tieši tikusi informēta par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem. Austrija šajā sakarā pamatoti norāda, ka informēšana vēl pat nav bijusi iespējama, jo attiecīgie pasākumi vēl nebija veikti. Tāpēc šajā daļā prasība ir noraidāma.

80. Turklāt Komisija būtībā iebilst, ka Austrija nav *noteikusi* visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējo vienotību. Saistībā ar šo iebildumu rodas jautājums, kādām prasībām šī tīkla vienotības nodrošināšanas pasākumiem ir jāatbilst un, it īpaši — kad tie ir jānosaka.

81. Komisija uzskata, ka tīkla vienotības nodrošināšanas pasākumi ir nosacījums atļaujas izdošanai. Tāpēc pasākumiem brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums atļaujas saņemšanai, jābūt jau vismaz plānotiem. Šajā gadījumā tas tā nav bijis, jo tika noteikts tikai kompensācijas maksājuma apmērs, bet ne tā precīzs izlietojums. Nepietiekamās informācijas dēļ nav iespējams izvērtēt, vai "faktiskie kompensācijas pasākumi" dzīvotņu kvalitātes atjaunošanai pietiekami nodrošina *Natura 2000* tīkla vienotību.

82. Austrija šajā sakarā iebilst, ka "faktiskie kompensācijas pasākumi" dzīvotņu kvalitātes atjaunošanai kaitējumu kompensēs vai vismaz nodrošinās līdzsvaru starp kaitējumu, kas nodarīts ar šo projektu, un dzīvotņu kvalitātes atjaunošanu. Arī kompensācijas maksājumu asignējums garantē, ka tie nodrošinās *Natura 2000* tīkla vienotību. Visi pasākumi tiks īstenoti vēlākais vienlaicīgi ar kaitējuma nodarīšanu ĪAT. Līdz ar to tīkla vienotības nodrošināšanas prasību izpildei tiks veikti pietiekami pasākumi.

83. Piemērojot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai, neskatoties uz kaitējumu kādai teritorijai, tiktu nodrošināta *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzība. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 3. panta 1. punktu *Natura 2000* ir saskaņots Eiropas ekoloģiskais tīkls, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. Šo tīklu veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, un ĪAT Putnu aizsardzības direktīvas I pielikumā minētajiem putniem un gājputniem, kas tur regulāri sastopami. *Natura 2000* ir jānodrošina šo dabisko dzīvotņu veidu un uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas saglabāšana vai attiecīgā gadījumā — labvēlīgā aizsardzības statusa atjaunošana dabiskās izplatības areālā.

84. Tāpēc vajadzīgos pasākumus var identificēt tikai atkarībā no attiecīgai teritorijai nodarītā kaitējuma. Kompetentajām iestādēm ir jānosaka, kāds ieguldījums *Natura 2000* skartajā teritorijā projekta dēļ tiek zaudēts un kā šo zaudējumu kompensēt, lai rezultātā tiktu saglabāta tīkla vienotība.

85. Saistībā ar *Natura 2000* ĪAT *Lauteracher Ried* cita starpā veicina pļavās ligzdojošo gājputnu un it īpaši griezes dzīvotņu teritorijas saglabāšanu vai attiecīgā gadījumā — labvēlīgā aizsardzības statusa

atjaunošanu dabiskās izplatības areālā. Ceļa būvniecības projekts mazinās šo funkciju galvenokārt trokšņa un teritorijas sadalīšanas dēļ. Jau noteiktie "faktiskie kompensācijas pasākumi", it īpaši ceļa slēgšana, esošos trokšņu avotus un citus traucējumus samazinās. Tomēr kompetentās iestādes ņem vērā, ka kopumā trokšņa radītā kaitējuma apjoms palielināsies un ka sadalīšanas efekts, — it īpaši ar skaņas izolācijas sienām, — vājinās ĪAT vienotību ar dienvidos esošajām pļavām. Tātad *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanai ir vajadzīgi vēl citi pasākumi.

86. Kompensācijas maksājumi varētu veicināt *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanu, taču — kā Komisija pamatoti norāda — ar to vien nepietiek. Starp kompensācijas maksājumu un vajadzīgajiem pasākumiem tīkla vienotības nodrošināšanai nav pietiekamas saiknes nedz aprēķinos, nedz izmantojumā.

87. Saskaņā ar Austrijas valdības iesniegto dokumentu [38] kompensācijas maksājumu veido dabai un ainavām nodarītā kaitējuma novērtējums punktos, kurš ir reizināts ar tāpat punktos aprēķināto projekta lielumu un noteikto punkta vērtību. Tādējādi kompensācijas maksājumā ņem vērā tikai abstraktu, vispārīgu dabai nodarītu kaitējuma vērtību, bet šis maksājums nav atkarīgs no tā, cik lielas izmaksas vajadzīgo pasākumu veikšanai šajā konkrētajā gadījumā ir nepieciešamas.

88. Tas, ka nav saiknes starp vajadzīgajiem pasākumiem un tīkla vienotības nodrošināšanu, ir redzams arī kompensācijas maksājuma izmantojumā. Lai gan līdzekļi ir asignēti piemērotu dzīvotņu izveidei, nav nodrošināts, ka ar šiem līdzekļiem pietiek, lai šajā gadījumā veiktu vajadzīgos pasākumus, piemēram, iegādātos atsevišķus tuvumā esošus zemes gabalus.

89. Austrija uzskata, — un šajā jautājumā tas nav apstrīdēts — ka tīkla vienotības nodrošināšanai vajadzīgos pasākumus tā veiks laikus, līdz projekta pilnīgai pabeigšanai. Vienkārša varbūtība, ka vajadzīgie pasākumi tiks veikti laikus, vēl negarantē, ka tā notiks.

90. Taču, ja tīkla vienotības nodrošināšanai vajadzīgo pasākumu veikšana vēl nav skaidra, tad projektam, kurš rada kaitējumu, atļauju izdot nedrīkst. Pretējā gadījumā pastāv varbūtība, ka aizsargājamā teritorija tiek skarta, neveicot vajadzīgos pasākumus *Natura 2000* tīkla vienotības nodrošināšanai.

38 — Kompensācijas maksājumu noteikšanas shēma, iebildumu raksta 4. pielikums.

91. Austrija nevar aizbildināties arī ar to, ka atļauja, kas dota saskaņā ar tiesību aktiem par dabas aizsardzību, vēl nav pastāvīga, jo lietas, saistībā ar kurām atļaujas izpilde tika apturēta, vēl tiek izskatītas. Izdodot atļauju, kompetentās iestādes jau ir pieņēmušas lēmumu, kas nav saderīgs ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu. Šo Kopienu tiesību pārkāpumu var izbeigt, tikai anulējot atļauju tiesas ceļā. Tomēr līdz tam brīdim pārkāpums turpinās. Tādējādi tas it īpaši pastāvēja brīdī, kad beidzās attiecīgais termiņš, kuru Komisija ir noteikusi argumentētajā atzinumā.

92. Tātad Austrija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, jo tās kompetentās iestādes no jauna ir izdevušas atļauju Bodenezera ātrgaitas ceļa S 18 būvniecības projektam, nenosakot kompensācijas pasākumus, kas vajadzīgi *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības nodrošināšanai.

V — Tiesāšanās izdevumi

93. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tā kā Komisijai spriedums ir gandrīz pilnībā labvēlīgs, Austrijas Republikai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VI — Secinājumi

94. Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, ierosinu Tiesai nospriest šādi:

1) neklasificējot Zorenas un Glegenas–Keblernas apgabalus kā īpaši aizsargājamu teritoriju, Austrijas Republika ir pārkāpusi Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību 4. panta 1. un 2. punktu;

2) Austrijas Republika ir pārkāpusi Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 4. punktu, jo tās kompetentās iestādes no jauna ir izdevušas atļauju Bodenezera ātrgaitas ceļa S 18 būvniecības projektam,

— nepārliecinoties, ka tam nav alternatīvu, un

— nenosakot kompensācijas pasākumus, kas vajadzīgi *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības nodrošināšanai;

3) pārējā daļā prasību noraidīt;

4) Austrijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.